

Załącznik do Uchwały Nr V/60/19
Rady Gminy Mszana Dolna z dnia 28.02.2019r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY MSZANA DOLNA NA LATA 2019-2021

SPIS TREŚCI

1.	ORGANIZACJA POMOCY DZIECKU I RODZINIE	3
2.	PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	4
3.	DIAGNOZA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA GMINY	6
3.	1. OGÓLNA LICZBA MIESZKAŃCÓW	6
3.	2. STRUKTURA OŚWIATY	7
3.	3. ŚWIETLICE SZKOLNE	8
3.	4. WSPIERANIE RODZINY	8
3.	5. PIECZA ZASTĘPCZA	9
3.	6. PUNKT KONSULTACYJNO-TERAPEUTYCZNY	10
3.	7. PUNKT KONSULTACYJNY DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	10
3.	8. RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ	10
3.	9. POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ	12
3.	10. POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU	13
3.	11. RZĄDOWY PROGRAM WSPARCIA RODZIN WIELODZIETNYCH KARTA DUŻEJ RODZINY .	14
4.	ADRESACI PROGRAMU	14
5.	REALIZATORZY PROGRAMU	15
6.	METODA TWORZENIA PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY	15
7.	ZRÓDŁA FINANSOWANIA	18
8.	OCZEKIWANE REZULTATY	19
7.	MONITORING I EWALUACJA	19
8.	CELE STRATEGICZNE	19
9.	PRZEDSIĘWZIĘCIA, WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH, PODMIOTY ODPOWIEDZIALEN ZA REALIZACJĘ, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I HARMONOGRAM REALIZACJI .	21
10.	SPIS TABEL I WYKRESÓW	24

1. ORGANIZACJA POMOCY DZIECKU I RODZINIE

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy. Praca z rodziną biologiczną należy do zadań własnych gmin, a pieczę zastępczą organizuje powiat.

Ważne jest, aby położyć szczególny nacisk na pracę z rodziną biologiczną, przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, bowiem umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno być ostatecznością. Gminy powinny wykorzystać wszystkie możliwe formy wsparcia dla rodzin biologicznych, nieradzących sobie opiekuńczo-wychowawczo. Rodzina jest podstawową komórką społeczną, w której zaspokajane są potrzeby biologiczne i psychologiczne. Czynnikiem chroniącym dzieci przed agresją czy zażywaniem środków uzależniających jest silna więź z rodzicami. Na rodzicach ciąży obowiązek stworzenia warunków do prawidłowego rozwoju i wychowania dzieci. W przypadku kiedy rodzice nie wypełniają prawidłowo swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dochodzi do zaniedbań, rolą państwa jest pomoc rodzinie i stworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka. Taka pomoc, może odbywać się w formie pracy z rodziną lub pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Oprócz tego, rodziny wymagające pomocy mogą zostać objęte pomocą asystenta. Asystent prowadzi pracę z rodziną poprzez realizację planu pracy we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Udziela pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – zwłaszcza w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udziela pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych oraz wspiera aktywność społeczną rodziny, udziela pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywuje do udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, udziela wsparcia dzieciom, podejmuje działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

W sytuacji gdy dziecko pozbawione zostało opieki rodzicielskiej, należy mu zapewnić opiekę w rodzinnej formie pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o

wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieci w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W myśl w/w ustawy, piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej (rodzina zastępcza) instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze). Rodzinna piecza zastępcza jest formą zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna oraz rodzinny dom dziecka.

Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej w rodzinie zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej lub zawodowej. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletniości, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 roku życia. Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. Rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba, o których mowa w ust. 1, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

2. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

I. Ustawa z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 998 z późn. zm.). Od 2011 roku Ustawodawca objął szczególną ochroną i pomocą rodziny przeżywające trudności w wychowaniu i opiece nad dziećmi. Ustawa nakłada na gminy szereg zadań własnych, m.in: opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny; tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci, finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, współfinansowanie pobytu

dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym; sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie; prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Ustawa wprowadziła do systemu pomocy osobę asystenta rodziny, który ma pełnić zasadniczą rolę we wspieraniu rodziny i dziecka. Asystenci mogą proponować realną pomoc, a także dokonując analizy sytuacji poszczególnych rodzin, proponować najskuteczniejsze wsparcie i kierować osoby zainteresowane do uczestnictwa w grupach samopomocowych, programach lub współpracy z pracownikami socjalnymi bądź specjalistami.

II. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 1508 z późn. zm.) Zgodnie z art. 6 ust. 14 „rodzina oznacza osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Ustawa określa również zasady, rodzaj, cel przyznanej rodzinie pomocy. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

III. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2015r., poz.1390 z późn. zm.) Zgodnie z art. 6 w/w ustawy pkt 2. „Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie; prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie; zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia; tworzenie zespołów interdyscyplinarnych”.

IV. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 2137 z późn. zm.).

V. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Mszana Dolna na lata

2016-2021.

3. DIAGNOZA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA GMINY

3. 1. OGÓLNA LICZBA MIESZKAŃCÓW

W 2017 roku gminę zamieszkiwało 17 631 osób. W 2018 roku liczba mieszkańców zwiększyła się do 17 670 osób. Nastąpił zatem wzrost liczby osób zamieszkałych o 39, w przeciągu 1 roku. Analiza danych pod kątem płci wskazała na nieco większy udział mężczyzn tj. 51,0% niż kobiet tj. 49,0%. W latach 2017-2018 udział ten nie zmieniał się.

TABELA 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY MSZANA DOLNA W LATACH 2017-2018, WG PŁCI

	Liczba kobiet	Udział %	Liczba mężczyzn	Udział %	Razem
2017 rok	8636	49,0	8995	51,0	17 631
2018 rok	8664	49,0	9006	51,0	17 670

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji ludności

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym był w badanych latach wyższy niż odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Wg danych z 2017 roku osoby w wieku 0-17 lat stanowiły 24,2%. Odsetek tych mieszkańców zmniejszył się do 23,9% w 2018 roku. Udział procentowy osób powyżej 60 roku życia w przypadku kobiet i powyżej 65 roku życia w przypadku mężczyzn wzrósł z 14,6% w 2017 roku do 14,8% w 2018 roku.

TABELA 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY MSZANA DOLNA WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH W LATACH 2017-2018

	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
2017 rok	4269	24,2	10795	61,2	2567	14,6
2018 rok	4222	23,9	10826	61,3	2622	14,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji ludności

W 2017 roku na terenie Gminy Mszan Dolna urodziło się 263 dzieci. W 2018 roku liczba urodzeń zmniejszyła się do 220. Przyrost naturalny w każdym roku badania był dodatni wynosząc 164 w 2017 roku i 146 w 2018 roku¹. Z kolei Wskaźnik Przyrostu Naturalnego

¹ Przyrost Naturalny - różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Wartość dodatnia oznacza liczbę urodzeń przewyższającą liczbę zgonów, ujemna - odwrotnie. Jeśli mamy do czynienia z wartością ujemną, mówimy o ubytku naturalnym.

określany jest w stosunku do mieszkańców (na 100 mieszkańców wyrażany w procentach). Był on również dodatni w badanych latach i wynosił w ostatnim roku badania WPN=0,4.

TABELA 3. URODZENIA, ZGONY I PRZYROST NATURALNY W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2017-2018

	Urodzenia	Zgony	PN	WPN
2017 rok	263	164	99	0,6
2018 rok	220	146	74	0,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji ludności

Wg danych statystycznych w 2017 roku w Gminie Mszana Dolna zawarto 142 małżeństwa, a w 2018 roku 151 małżeństw.

3. 2. STRUKTURA OŚWIATY

Na terenie Gminy Mszana Dolna znajduje się 13 szkół podstawowych oraz 7 przedszkoli, w tym 6 prowadzonych przez Gminę Mszana Dolna. Łącznie w szkołach podstawowych uczyło się w badanym roku szkolnym 1679 uczniów. Do przedszkoli gminnych oraz przedszkola prywatnego uczęszczało 410 dzieci. Do 3 klas gimnazjum uczęszczało 206 uczniów. Łącznie szkoły i przedszkola gromadziły 2514 dzieci i uczniów. Obsługą gminnych placówek oświatowych na terenie Gminy Mszana Dolna zajmuje się Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół. Szczegóły zawiera tabela.

TABELA 4. STRUKTURA OŚWIATY NA TERENIE GMINY MSZANA DOLNA W ROKU SZKOLNYM 2018/2019

	Razem Szkoła Podstawowa	Przedszkole	Oddział „0”	Razem Przedszkole + Oddział 0 + SP	III Gimnazjum	Łącznie
Zespół Placówek Oświatowych Raba Niżna	104	34	-	138	39	177
Szkoła Podstawowa Łętowe	96	-	16	112	-	112
Zespół Placówek Oświatowych Kasina Wielka	297	95	-	392	35	427
Szkoła Podstawowa Nr 1 Mszana Górna	117	-	19	136	88	224
Zespół Szkoły I Przedszkola Mszana Górna	101	50	-	151	-	151
Zespół Placówek Oświatowych Kasinka Mała	179	73	-	252	44	296
Szkoła Podstawowa Nr 2 Kasina Mała	184	-	67	251	-	251
Szkoła Podstawowa Nr 3 Kasina Mała	55	-	24	79	-	79
Szkoła Podstawowa Nr 1 Lubomierz	145	-	45	190	-	190
Szkoła Podstawowa Nr 2 Lubomierz	81	-	36	117	-	117
Zespół Szkoły I Przedszkola Łostówka	145	67	-	212	-	212
Szkoła Podstawowa Glisne	28	-	12	40	-	40
Zespół Szkoły I Przedszkola Olszówka	147	49	-	196	-	196
Bajkowe Przedszkole W Łętowie	-	42	-		-	42
Razem	1679	410	219	2266	206	2514

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZEASIP

3. 3. ŚWIETLICE SZKOLNE

Na terenie Gminy Mszana Dolna działa 13 świetlic szkolnych, w których w roku szkolnym 2017/2018 skorzystało 695 dzieci, a w 2018/2019 roku 556 dzieci. Celem ogólnym świetlic szkolnych jest zapewnienie uczniom zorganizowanej opieki wychowawczej umożliwiającej wszechstronny rozwój osobowości poprzez rozwój zainteresowań, uzdolnień i umiejętności.

3. 4. WSPIERANIE RODZINY

Rodzina w ujęciu społecznym jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Ma ona zasadniczy wpływ na funkcjonowanie człowieka w rolach społecznych oraz kształtowanie jego tożsamości i postaw. Pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz organizację pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wspieranie rodziny powinno polegać w szczególności na analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomoc w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji rodziny. Rodziny mające problem opiekuńczo - wychowawczy mogą otrzymać pomoc w formie asystenta rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mszanie Dolnej realizował w 2017 roku zadanie polegające na dofinansowaniu wynagrodzenia dla asystenta rodziny w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2017 „Asystent rodziny i Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”. Głównym celem zadania było zatrudnienie asystenta rodziny. W ramach zadania asystent rodziny realizował pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W okresie realizacji zadania wsparciem objęto 11 takich rodzin. Liczba osób w rodzinach objętych pracą asystenta rodziny to 48 osób, w tym dzieci w liczbie 27.

Praca asystenta rodziny jest procesem długofalowym, a prowadzone działania, aby odniosły zamierzony skutek muszą być cały czas utrwalane, dlatego tak jak w latach poprzednich również w roku 2017 asystent pomagał rodzinom w rozwiązywaniu codziennych spraw socjalno-bytowych. Asystent towarzyszył członkom rodziny w urzędach, ośrodkach zdrowia i

innych instytucjach, modelując i trenując umiejętności społeczne służące realizacji różnych spraw. Udzielał informacji oraz poszerzał świadomość w zakresie przysługujących klientom praw.

Asystent rodziny współpracuje ze środowiskiem lokalnym, z Sądem Rejonowym w Limanowej, kuratorami zawodowymi i społecznymi, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy w Limanowej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej, instytucjami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Prowadził również działania pośrednie, polegające na łączności z innymi pracownikami służb społecznych, czyli doraźnych kontaktach służących wymianie informacji w sprawach dotyczących rodziny lub wsparciu.

W 2017 roku asystent współpracował z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i uczestniczył w spotkaniach grupy roboczej w celu udzielenia rodzinie kompleksowej pomocy.

Kolejnym zadaniem asystenta jest dokumentowanie pracy z rodziną, dokonywanie okresowej, co najmniej półrocznej oceny sytuacji rodziny i przekazywanie jej podmiotowi zatrudniającemu asystenta. Podstawą działania asystentów rodziny jest plan pracy z rodziną, opracowywany i realizowany we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Opracowany przez asystenta plan pracy z rodziną określa zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, zawiera terminy realizacji zaplanowanych działań oraz przewidywane efekty. Ponadto asystent rodziny prowadzi karty pracy asystenta rodziny dokumentujące każde spotkanie asystenta z rodziną i opis działań przeprowadzonych z rodziną.

**TABELA 5. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG ASYSTENTA RODZINY
W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2015-2017**

	2015 rok	2016 rok	2017 rok
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	9	11	11
Liczba asystentów rodziny	1	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

3. 5. PIECZA ZASTĘPCZA

W roku 2016 w pieczy zastępczej przebywało 8 dzieci, a w 2017 roku 9 dzieci. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współfinansował również pobyt w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, w 2016 roku dla 3 dzieci, a w 2017 roku dla 1 dziecka.

3. 6. PUNKT KONSULTACYJNO-TERAPEUTYCZNY

Mieszkańcy Gminy Mszana Dolna mają możliwość korzystania z bezpłatnych porad w Punkcie Konsultacyjno-terapeutycznym (prowadzonego i finansowanego w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), w tym: psychologicznych i terapeutycznych z zakresu uzależnień. W 2017 roku z porad skorzystało 36 osób z porady psychologicznej i 42 osoby z porady terapeutycznej.

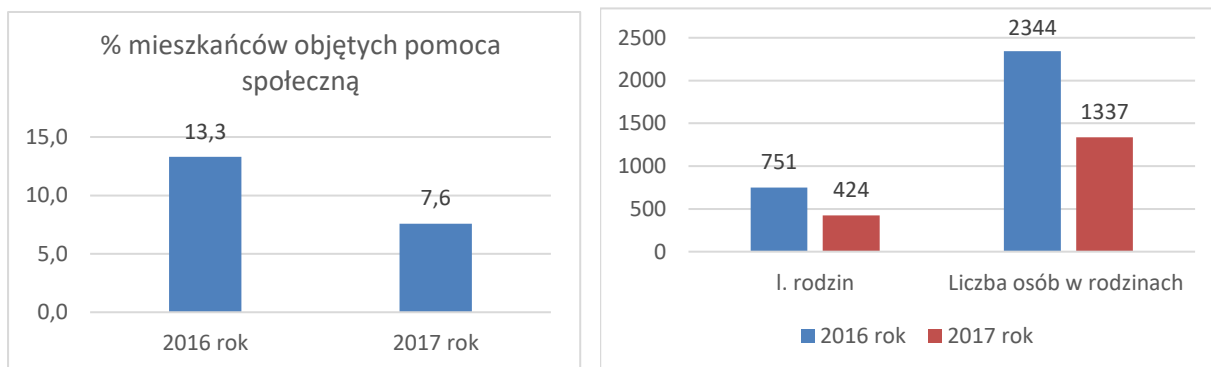
3. 7. PUNKT KONSULTACYJNY DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

W Punkcie Konsultacyjnym działającym na terenie Gminy Mszana Dolna rodziny miały możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego. Zainteresowanie poradnictwem psychologicznym w latach 2016-2018 wzrastało. W 2018 roku udzielono porad dla 38 rodzin, w 2017 roku dla 35 rodzin, a w 2016 roku dla 34 rodzin.

3. 8. RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ

Na terenie Gminy Mszana Dolna w 2017 roku 7,6% mieszkańców było objętych pomocą społeczną (liczba osób, które zwróciły się o pomoc społeczną oraz członkowie ich rodzin). Rok wcześniej odsetek ten był zdecydowanie wyższy.

WYKRES 1. RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Głównym typem rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej w latach 2016-2017 były gospodarstwa jednoosobowe. Stanowiły one 35,1% ogółu rodzin korzystających z pomocy

społecznej. Drugim z kolei typem rodzin były gospodarstwa składające się z 6 osób i więcej, stanowiące 18,4%.

TABELA 6. LICZBA ORAZ UDZIAŁ PROCENTOWY RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017

	2016 rok			2017 rok		
	L. Rodzin	%	Liczba osób w rodzinach	L. Rodzin	%	Liczba osób w rodzinach
Razem liczba rodzin	751	100	2344	424	100	1337
1 osoba	317	42,2	317	149	35,1	149
2 osoby	66	8,8	132	60	14,2	120
3 osoby	56	7,5	168	46	10,8	138
4 osoby	80	10,7	320	47	11,1	188
5 osób	91	12,1	455	44	10,4	220
6 osób i więcej	141	18,8	952	78	18,4	522

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

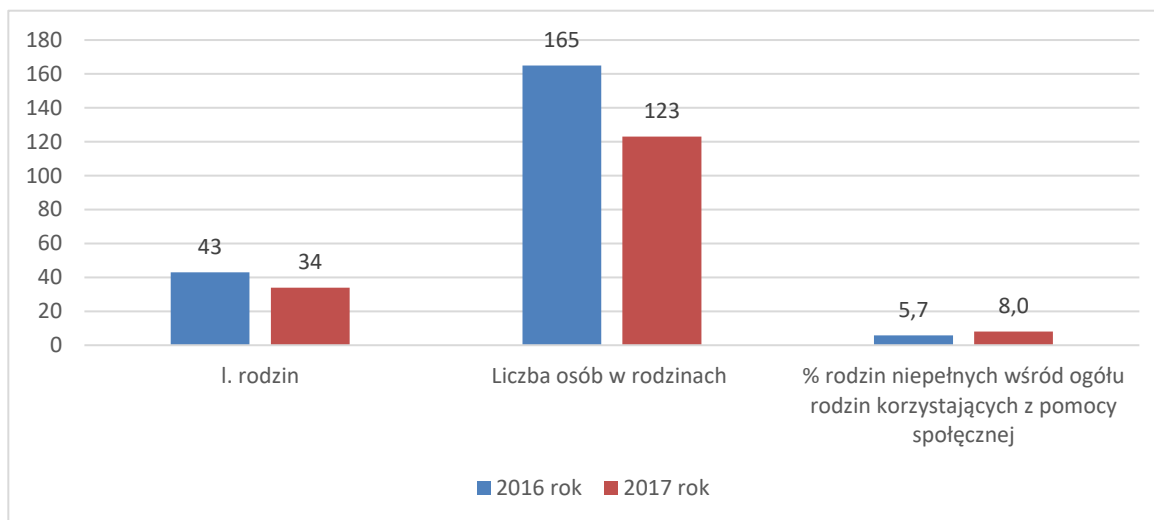
Rodziny z dziećmi stanowiły ponad 41% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej. W głównej mierze były to rodziny z 1 dzieckiem i 2 dzieci.

TABELA 7. LICZBA ORAZ UDZIAŁ PROCENTOWY RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017

	2016 rok			2017 rok		
	L. Rodzin	%	Liczba osób w rodzinach	L. Rodzin	%	Liczba osób w rodzinach
Razem liczba rodzin z dziećmi	297	100,0	1579	175	100,0	893
1 dziecko	91	30,6	410	54	30,9	224
2 dzieci	85	28,6	431	49	28,0	222
3 dzieci	73	24,6	413	41	23,4	234
4 dzieci	37	12,5	234	23	13,1	152
5 dzieci	9	3,0	73	6	3,4	43
6 dzieci	1	0,3	8	2	1,1	18
7 dzieci i więcej	1	0,3	10	0	0,0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Wsparciem pomocy społecznej na terenie gminy były objęte rodziny niepełne. Odsetek tych rodzin w badanych latach 2016-2017 zwiększył się z 5,7% do 8,0%. Dominującą grupą wśród rodzin niepełnych były rodziny z 2 dzieci.

WYKRES 2. LICZBA RODZIN NIEPEŁNYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

TABELA 8. LICZBA DZIECI W RODZINACH NIEPEŁNYCH OBJĘTYCH WSPARCIEM GOPS MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017

	2016 rok			2017 rok		
	L. Rodzin	%	Liczba osób w rodzinach	L. Rodzin	%	Liczba osób w rodzinach
Liczba rodzin niepełnych razem	43		165	34		123
1 dziecko	15	34,9	45	12	35,3	36
2 dzieci	14	32,6	56	14	41,2	50
3 dzieci	11	25,6	47	5	14,7	21
4 dzieci i więcej	3	7,0	17	3	8,8	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

3. 9. POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ

Wśród problemów społecznych występujących w rodzinach, główną przyczyną korzystania ze wsparcia systemu pomocy społecznej było ubóstwo. Rodziny korzystające ze wsparcia z tego powodu stanowiły w 2017 roku 40,6% ogółu rodzin objętych pomocą GOPS. Rodziny, które zgłosiły się o pomoc społeczną z powodu występującej długotrwałej choroby stanowiły w 2017 roku 36,1%. Odsetek rodzin, w których występowały osoby niepełnosprawne stanowiły 32,5%. Udział procentowy rodzin, które uzyskały pomoc z powodu występujących problemów opiekuńczo-wychowawczych wynosił 20,4% w 2016 roku i zwiększył się do 24,3%. Rodziny niepełne, w których występował ten problem stanowiły 7,3% ogółu rodzin, a rodziny wielodzietne 19,3%. Pomoc społeczna w 2017 roku zapewniała wsparcie dla 103 rodzin bezradnych opiekuńczo - wychowawczo.

TABELA 9. DOMINUJĄCE POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017

	2016 rok			2017 rok		
	l.osób	%	liczba osób w rodzinach	l.osób	%	liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	228	30,4	985	172	40,6	693
Sieroctwo	2	0,3	6	2	0,5	4
Bezdomność	2	0,3	3	2	0,5	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0,0	0	19	4,5	111
W tym wielodzietność	0	0,0	0	18	4,2	108
Bezrobocie	96	12,8	414	70	16,5	293
Niepełnosprawność	136	18,1	479	138	32,5	429
Długotrwała lub ciężka choroba	160	21,3	582	153	36,1	494
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego -	153	20,4	852	103	24,3	567
W tym rodziny niepełne	43	5,7	165	31	7,3	118
W tym rodziny wielodzietne	121	16,1	738	82	19,3	499
Przemoc w rodzinie	12	1,6	52	7	1,7	25
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0,0	0	0	0,0	0
Alkoholizm	13	1,7	50	8	1,9	35
Narkomania	0	0,0	0	0	0,0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	0,1	1	1	0,2	3
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0,0	0	0	0,0	0
Zdarzenie losowe	3	0,4	12	7	1,7	26
Sytuacja kryzysowa	0	0,0	0	0	0,0	0
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0,0	0	0	0,0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

3. 10. POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mszanie Dolnej udzielana jest pomoc z zakresu dożywiania dzieci i młodzieży oraz osób tego potrzebujących zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. W latach 2014-2020 realizowano program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Strategicznym celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. W 2019 roku Program zmienił nazwę na „Posiłek w szkole i w domu”. Realizację programu „Posiłek w szkole i w domu” przewidziano do 2023

roku. Celem Programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych oraz wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.

TABELA 10. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z ŚWIADCZEŃ PRYZNANYCH W RAMACH WIELOLETNIEGO PROGRAMU „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” W LATACH 2015-2017

	2015 rok	2016 rok	2017 rok
Liczba osób	368	312	219

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

3. 11. RZĄDOWY PROGRAM WSPARCIA RODZIN WIELODZIETNYCH KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.

Analiza danych za lata 2016-2018 wykazała zwiększenie się liczby rodzin, którym przyznano Kartę Dużej Rodziny. Zwiększyła się zarówno liczba rodziców jak i liczba dzieci korzystających z tego wsparcia.

TABELA 11 LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCA Z KARTY DUŻEJ RODZINY W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2018

Rok	Liczba rodzin, którym przyznano KDR	Liczba rodziców/małżonków, którym wydano KDR	Liczba dzieci, którym wydano KDR
2016	356	702	1208
2017	407	804	1374
2018	462	914	1549

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

4. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są rodziny mieszkające na terenie Gminy Mszana Dolna przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (rodziny dotknięte bezrobociem, ubogie, doświadczające przemocy domowej, uzależnione od alkoholu, narkotyków i innych używek, małe matki, małe ojcowie oraz rodziny przeżywające trudności związane ze

stanem zdrowia swoim i dzieci, zdarzeniami losowymi jak również sytuacjami kryzysowymi, itp.), zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska. Program skierowany jest również do przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

5. REALIZATORZY PROGRAMU

- a. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mszanie Dolnej jako organizator pracy z rodziną
- b. Urząd Gminy w Mszanie Dolnej
- c. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- d. Zespół Interdyscyplinarny ds. Rozwiązywania Przemocy w Rodzinie
- e. Specjaliści z Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego
- f. Placówki oświatowe (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły podstawowe z oddziałami gimnazjalnymi)
- g. Biblioteki
- h. Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Mszana Dolna
- i. Samorządowe służby i instytucje o zasięgu powiatowym:
  1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
  2. Komenda Powiatowa Policji
  3. Poradnictwo Psychologiczno-Pedagogiczne
  4. Powiatowy Urząd Pracy
  5. Specjalny Ośrodek- Szkolno-Wychowawczy
  6. Szkoły Ponadgimnazjalne
  7. Sąd Rejonowy- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
  8. Środowiskowy Dom Samopomocy w Zegartowicach

6. METODA TWORZENIA PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Proces konstruowania głównych kierunków polityki społecznej gminy przebiegał według 3 etapów:

1. Diagnoza systemu wspierania rodziny w środowisku lokalnym - której celem było zidentyfikowanie głównych grup problemów i kwestii społecznych w gminie w oparciu

o wyniki analizy wtórnej danych zastanych i uporządkowanie ich w związku przyczynowo – skutkowe oraz analiza SWOT.

S (zasoby wewnętrzne – silne strony)	W (ograniczenia wewnętrzne – słabe strony)
<ul style="list-style-type: none"> ·Funkcjonujące w Gminie instytucje z obszaru polityki społecznej: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Koła gospodyń wiejskich i różne zespoły folklorystyczne, orkiestry dęte ·praca instytucji zgodna ze strategiami krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi ·infrastruktura oświatowa (przedszkola, szkoły) ·duży poziom informatyzacji Gminy ·zintegrowany system przeciwdziałania przemocy w Gminie: funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny, ·projekt systemowy „Cała naprzód”- organizowany przez GOPS w Mszanie Dolnej – aktywizacja osób wykluczonych społecznie, podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych ·programy edukacyjne w szkołach ·poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym ·doświadczenie i wiedza we wsparciu rodziny pracowników GOPS odpowiedzialnych za wsparcie rodziny ·znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników GOPS 	<ul style="list-style-type: none"> · brak żłobka ·brak placówek wsparcia dziennego ·ograniczone zasoby lokalowe w Gminie ·brak mieszkań komunalnych i socjalnych ·1 mieszkanie chronione ·brak specjalistycznego wsparcia zdrowia psychicznego dla dzieci, ·brak zainteresowania osób chcących pełnić funkcję rodziny zastępczej lub rodzinnych domów dziecka ·obecność zjawiska wyuczonej dziedziczonej bezradności rodzin korzystających z pomocy społecznej · występowanie problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ·brak zaplecza technicznego do realizacji form wsparcia (brak pomieszczeń, wyposażenia) ·brak środków na poszerzenie oferty wsparcia rodziny ·małe zaangażowanie organizacji pozarządowych do działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinie

<ul style="list-style-type: none"> ·zapewnienie kadrze GOPS szkoleń . zatrudnianie Asystentów Rodziny pozwalające na poprawę stanu emocjonalnego, zwiększenie kompetencji społecznych i rodzicielskich oraz nabycie umiejętności rozwiązywania problemów przez rodzinę ·działalność na rzecz rodzin- instytucji oraz placówek oświatowych ·otwartość na współpracę ·realizacja programów profilaktycznych ·posiadanie nowoczesnych boisk i sal gimnastycznych 	
<p>O</p> <p>(zasoby zewnętrzne - szanse)</p>	<p>T</p> <p>(ograniczenia zewnętrzne - zagrożenia)</p>
<ul style="list-style-type: none"> . Ogólnopolska Karta dużej rodziny ·współpraca z placówkami powiatowymi: PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze, Sąd, kuratorzy, Komisarjat Policji ·wzrost świadomości jaką wartość niesie ze sobą rodzina ·wzrost świadomości dotyczącej wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców ·wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia ·możliwość pozyskania środków zewnętrznych ·możliwość współpracy z organizacjami pozarządowymi 	<ul style="list-style-type: none"> Niespójne i ciągle zmieniające się przepisy prawa ·obecność zjawisk tj.: atomizacja rodziny, . osłabienie więzi rodzinnych, hermetyzacja rodziny, mechanizm odpowiedzialności zbiorowej, . przrzucanie odpowiedzialności za wychowanie i edukację dzieci na Państwo i instytucje ·brak wsparcia opiekuńczo-wychowawczego dla rodziców, mniejsze szanse rozwojowe dziecka ·wzrost kosztów utrzymania rodziny ·wypalenie zawodowe pracowników ·stereotypowe myślenie odbiorców wsparcia dziennego dotyczące GOPS-u jako instytucji

·zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia	udzielającej jedynie wsparcia finansowego ·zrzucanie na GOPS odpowiedzialności za pojawiające się na terenie gminy niepokojące i patologiczne dysfunkcje osób w rodzinach ·zagrożające i aspołeczne formy spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież
---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

2. Analiza głównych celów programu - które umożliwiły wskazanie i identyfikację strategicznych celów i ich wzajemnej zależności zgodnie z kryterium „cel – środek do jego osiągnięcia”. Celowi generalnemu przypisano cele strategiczne i kierunki działań szczegółowych oraz wskazano tzw. przedsięwzięcia, które stanowią podstawę do realizacji Programu.
3. Określenie wskaźników realizacji - które umożliwiły wskazanie stopnia realizacji założonych celów Programu. Założono, iż wskaźniki realizacji wskazują zakładaną wartość do osiągnięcia w horyzoncie czasowym do 2021 roku.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Mszana Dolna na lata 2019-2021 są środki finansowane poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w ustawach:

- z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej
- z dnia 4 listopada 2016r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin :Za życiem”

Oraz środki pozyskane na zadania związane z realizacją programów w formie: dotacji celowych z budżetu państwa, dotacji na realizację rządowych programów: wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

8. OCZEKIWANE REZULTATY

Spodziewanymi rezultatami realizowanego w latach 2019-2021 Programu wspierania rodziny w gminie Mszana Dolna są:

- poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo- wychowawczej i przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich,
- ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, uzależnieniami
- powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej
- podniesienie świadomości społeczeństwa o dostępnych formach wsparcia rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych
- rozwijanie współpracy różnorodnych podmiotów na rzecz wspierania rodziny

9. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Monitoring i ewaluacja stopnia realizacji będzie dokonywana nie rzadziej niż raz w roku. Ze względu na fakt, że Program będzie obowiązywał od 2019 roku pierwsza cenzura ewaluacyjna zostanie dokonana w roku 2020.

10. CELE STRATEGICZNE

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz konsultacji w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mszanie Dolnej przyjęto następujące cele strategiczne:

- Wspieranie rodzin w umacnianiu ich roli i funkcji opiekuńczo – wychowawczej
- Podnoszenie umiejętności i kompetencji wychowawczych rodziców
- Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalnej i bytowej

- Zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa.

11. PRZEDSIĘWZIĘCIA, WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH, PODMIOTY ODPOWIEDZIALEN ZA REALIZACJĘ, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I HARMONOGRAM REALIZACJI

Cel strategiczny	Przedsięwzięcia	Wskaźnik realizacji	Wartość wskaźnika w 2017 roku	Źródło weryfikacji	Odpowiedzialni za realizację	Źródło finansowania	Harmonogram realizacji
Wspieranie rodzin w umacnianiu ich roli i funkcji opiekuńczo – wychowawczej	Kierowanie asystentów do pracy z rodziną, w której występują problemy opiekuńczo-wychowawcze	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	11	sprawozdanie GOPS z realizacji zadań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła w zależności od potrzeb
	Realizacja pracy socjalnej przez pracowników GOPS	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	297	MRPiPS Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnej w naturze i usługach	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła
	Realizacja przez GOPS projektu „Cała naprzód”-w ramach projektu realizacja szkoleń stacjonarnych i wyjazdowych podnoszących kompetencje społeczne i rodzicielskie	Liczba projektów	0	Sprawozdanie z realizacji - monitoring	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	W zależności od diagnozy
	Wspieranie materialne rodzin mających problemy opiekuńczo-wychowawcze	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z tytułu bezradności opiek-wych	567	MRPiPS Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnej w naturze i usługach	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła
Podnoszenie umiejętności i kompetencji wychowawczych rodziców	Systematyczna praca asystentów z rodzinami wymagającymi wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychow.	Liczba asystentów	1	sprawozdanie GOPS z realizacji zadań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY MSZANA DOLNA NA LATA 2019-2021

	Dostępność poradnictwa psychologicznego dla rodzin	Liczba rodzin objętych poradami psychologicznymi w punkcie konsultacyjno - terapeutycznym	36	Sprawozdanie z działalności GOPS, sprawozdanie z działań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła
	Dostępność do treningów kompetencji rodzicielskich i kompetencji społecznych w ramach projektu „Cała naprzód!”	Liczba osób, które nabyły umiejętności rodzicielskie i społeczne	0	Lista obecności ze szkoleń	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	Kilka razy w roku
Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalnej i bytowej	Zapewnienie miejsc dla dzieci w przedszkolach	Liczba dzieci w przedszkolach	410	Zestawienie Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Gminie Mszana Dolna	Placówki oświatowe	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	Praca ciągła
	Realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”	Liczba dzieci i młodzieży, którzy otrzymali wsparcie z programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	219	Sprawozdanie z realizacji programu	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	Praca ciągła
	Realizacja systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dzieci objętych systemem stypendialnym	1677	Urząd Gminy - rozliczenie wykorzystania dotacji przyznanej na wypłatę świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym	Urząd Gminy, Jednostki organizacyjne gminy	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła
	Realizacja Programu Karta Dużej Rodziny	Liczba rodzin objętych programem KDR	462	sprawozdanie z realizacji art.19 pkt 1-5 ustawy z dnia 5 grudnia 2014 roku o KDR	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY MSZANA DOLNA NA LATA 2019-2021

Realizacja Programu Rodzina 500+	Liczba rodzin objętych programem Rodzina 500+	1743	sprawozdanie z realizacji	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła
Realizacja świadczeń rodzinnych	Liczba rodzin objętych świadczeniami	1389	Kwartalne sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń rodzinnych	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła
Małopolska Niania	Liczba osób objętych wsparciem	2	Sprawozdanie z realizacji	GOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła
Organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin wymagających wsparcia /kolonie, obozy, akcja lato, akcja zima/	Liczba akcji	2	sprawozdanie	Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła w zależności od potrzeb
Utworzenie placówki wsparcia dziennego	Liczba placówek	0	Urząd Gminy informacja	Urząd Gminy	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	2019-2020
Organizacja zajęć pozalekcyjnych w świetlicach szkolnych	Liczba dzieci uczęszczająca do świetlic szkolnych	695	Dziennik zajęć/lista obecności/zestawienie zbiorcze	Placówki edukacyjne	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła
Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	Liczba dzieci w pieczy zastępczej i placówkach opiek. wych	10	Sprawozdanie	Pieczna zastępcza	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej, inne źródła	praca ciągła

12. SPIS TABEL I WYKRESÓW

TABELA 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY MSZANA DOLNA W LATACH 2017-2018, WG PŁCI.....	6
TABELA 2. LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY MSZANA DOLNA WG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH W LATACH 2017-2018.....	6
TABELA 3. URODZENIA, ZGONY I PRZYROST NATURALNY W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2017-2018.....	7
TABELA 4. STRUKTURA OŚWIATY NA TERENIE GMINY MSZANA DOLNA W ROKU SZKOLNYM 2018/2019.....	7
TABELA 5. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG ASYSTENTA RODZINY W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2015-2017.....	9
TABELA 6. LICZBA ORAZ UDZIAŁ PROCENTOWY RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017.....	11
TABELA 7. LICZBA ORAZ UDZIAŁ PROCENTOWY RODZIN Z DZIEĆMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017.....	11
TABELA 8. LICZBA DZIECI W RODZINACH NIEPEŁNYCH OBJĘTYCH WSPARCIEM GOPS MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017.....	12
TABELA 9. DOMINUJĄCE POWODY PRZYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017.....	13
TABELA 10. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z ŚWIADCZEŃ PRZYZNANYCH W RAMACH WIELOLETNIEGO PROGRAMU „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” W LATACH 2015-2017.....	14
TABELA 11 LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCA Z KARTY DUŻEJ RODZINY W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2018.....	14
WYKRES 1. RODZINY OBJĘTE POMOCA SPOŁECZNĄ W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017.....	10
WYKRES 2. LICZBA RODZIN NIEPEŁNYCH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE MSZANA DOLNA W LATACH 2016-2017.....	12